

...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel

AZ ÖKOSZISZTÉMA- SZOLGÁLTATÁSOK TÉRKÉPEZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE JOGI ÉS INTÉZMÉNYI HÁTTÉR FELTÁRÁSA

ökoszisztéma-
szolgáltatások

a természet ajándékai

Dr. Riskó Andrea osztályvezető
andrea.risko@am.gov.hu
Természetmegőrzési Főosztály
Agrárminisztérium, 2021. 12. 01.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

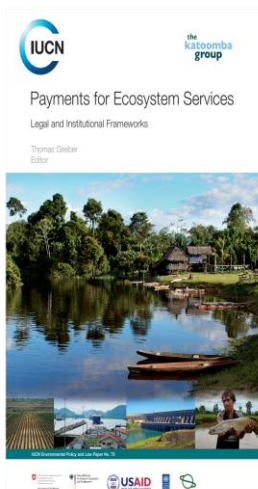
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Ökoszisztéma-szolgáltatások fogalma

A természetvédelem országos programja.

Ökoszisztéma-szolgáltatások és azok helyzete – Millenniumi ÖSZ felmérés

UNIÓS ÖKOSZISZTÉMA-ÉRTÉKELÉS

Összegzés politikai döntéshozók számára

Mindazon **javak**, amelyeket az **ember** az **ökoszisztémáktól** szerez, és amelyek a **társadalmi jólléthez** közvetlenül vagy közvetve hozzájárulnak (*természetes vagy átalakított formájukban*).

- *Nemzetközi jogi szabályozás*

- *Közösségi jogi szabályozás*

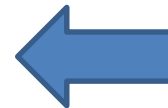
- *Hazai szabályozás*

ALKOTMÁNYOS SZABÁLYOZÁS – JOGFORRÁSI HIERARCHIA

A természetvédelem országos programja

- Természeti erőforrásokat pusztán mint gazdasági erőforrásokat veszi figyelembe, gazdasági hasznosítás elsődlegessége (Bolívia)
- Elismerik a természet elidegeníthetetlen jogait a létezéshez, az ökoszisztéma joga: természetnek önmagában van joga a létezéshez, fennmaradáshoz, funkciói regenerálódásához, fejlődéséhez (Ecuador)

Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése

- „*A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.*”
- „*A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.*” (bizalmi vagyonkezelői koncepció)
- 14/2020. (VII. 6.) AB határozat: természet önmagáért való védelme

PUBLIC TRUST KÖRNYEZETI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEKRE VONATKOZÓ KONCEPCIÓJA

A természetvédelem országos programja

- az állam a jövő nemzedékek mint kedvezményezettek számára egyfajta bizalmi vagyonkezelőként kezeli a rá bízott természeti és kulturális kincseket,
- a jelen generációk számára csak addig a mértékig teszi lehetővé ezen kincsek használatát és hasznosítását, ameddig az a **természeti és kulturális értékeket mint önmagukért is védelemben részesítendő vagyontárgyak** hosszú távú fennmaradását nem veszélyezteti,
- az államnak ezen kincsek kezelése és az arra vonatkozó szabályozás megalkotása során egyaránt tekintetbe kell vennie a jelen és a jövő generációk érdekeit.

ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOK - DÖNTÉSHOZATAL

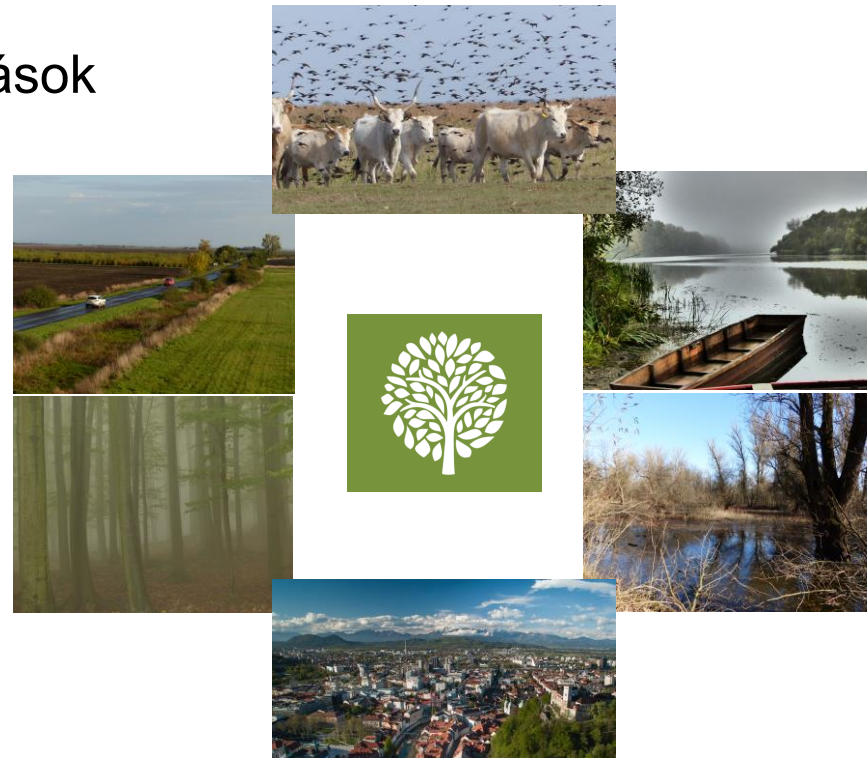
A természetvédelem országos programja.

Fenntarthatóbb erőforrás használat, ágazaton átívelő stratégiai célokkal

- Jogszabályok
- Gazdasági ösztönzők, támogatások
- Stratégiai, tervezési javaslatok
- Szakmai kommunikáció
- Szemléletformálás

Érintett ágazatok lehetnek:

- Mezőgazdaság
- Erdészet
- Vízgazdálkodás, árvízvédelem
- Klímavédelem
- Területi tervezés
- Környezetvédelem

ökoszisztéma-
szolgáltatás

a természet ajándékai

ALACSONYABB SZINTŰ JOGSZABÁLYOK ÉS AZOK CSOPORTOSÍTÁSA

A természetvédelem országos programja

Közvetlen – közvetett szabályozók

Vannak olyan szabályozók, amelyek közvetlenül szabályozzák valamely környezeti elemet, ökoszisztéma szolgáltatást (pl. élővilág, víz, talaj, erdők védelme) és vannak olyanok, amelyek azok igénybevételéhez, hasznosításához kapcsolódnak (pl. földhasználati, polgárjogi, pénzügyi szabályok, kereskedelmi irod. iparjogvédelem)

Szektorális - horizontális szabályozók

A horizontális jogalkotás jelenti azon szabályozási kérdéseket, amelyek egyaránt vonatkoznak a környezetvédelem, területhasználatok valamennyi területére és nem pedig egyes szektorok alkotják a lényegét. (pl. hatásvizsgálati szabályok, területi tervezés, információhoz való jog)

Szakmai - gazdasági (pénzügyi) jellegű jogszabályok

E csoportosítás szerint előbbibe a fent is említett szakterületi jogszabályok, míg az utóbbiba a kifejezetten pénzügyi természetű szabályozók tartoznak.

Társadalmi részvétel szabályozása

vannak, akik a közvetett, vagy horizontális szabályozókba nem sorolják, hanem, külön kategóriaként nevesítik társadalmi részvételt szabályozó normákat (emberi kultúrára, nyilvánosság bevonása a döntéshozatali folyamatokba)

SZEKTORÁLIS SZABÁLYOZÓK – TVT. FOGALOMMEGHATÁROZÁS

A természetvédelem országos programja

- „Tvt. 4. § r) ökoszisztéma-szolgáltatás: IAS rendelet 3. cikk 6. pontja szerint azok a javak (termékek és szolgáltatások), amelyeket az ökológiai rendszer természetes vagy átalakított formájában nyújt, növelve a társadalom és a tagjainak jóllétét.
- 79. § (1) Ha a jogszabályban meghatározott tevékenység megkezdése környezeti hatásvizsgálat (Kt. 67. §) elvégzéséhez kötött, annak részeként természeti állapotfelmérést kell készíteni.

(2) Az állapotfelmérés magában foglalja:
d) az ökoszisztéma-szolgáltatás felmérésének eredményét.”

Az ökoszisztéma-szolgáltatások minősége és mértéke az adott ökoszisztéma, életközösség állapotától is függ.

ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOK – EVT. SZOLGÁLTATÁS TÍPUSOK SZERINT

A természetvédelem országos programja.

Az erdők által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások:

Ellátó szolgáltatások

Fakitermelés, növényi
energiaforrások

Gyógynövény
gyűjtés

Méhészeti
tevékenység

Kulturális szolgáltatások

Természet rekreációs
célú használata

Kulturális örökség

Szabályozó és fenntartó szolgáltatások

Felszíni degradáció
elleni védelem

Hidrológiai ciklus,
vízháztartás

Árvízvédelem

Természetvédelem,
Tájvédelem

Globális
éghajlatszabályozás

Mikroklíma
szabályozás

HORIZONTÁLIS SZABÁLYOZÓK - KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLAT

A természetvédelem országos programja

Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment

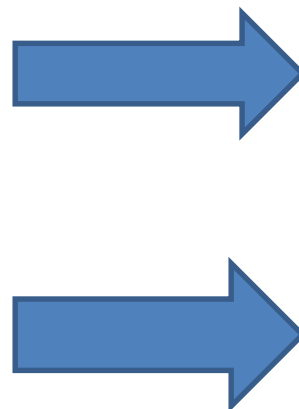
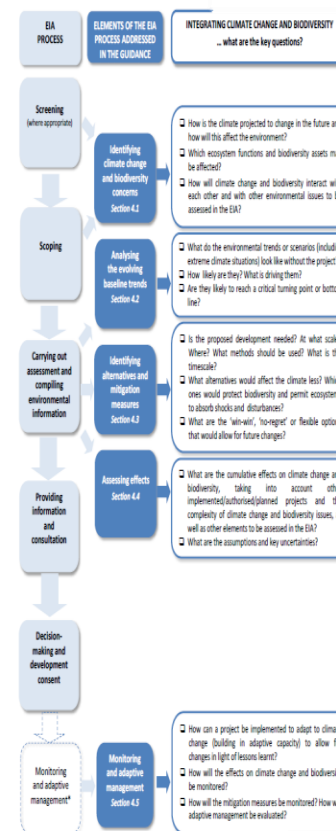

Figure 2: Integrating climate change and biodiversity into EIA

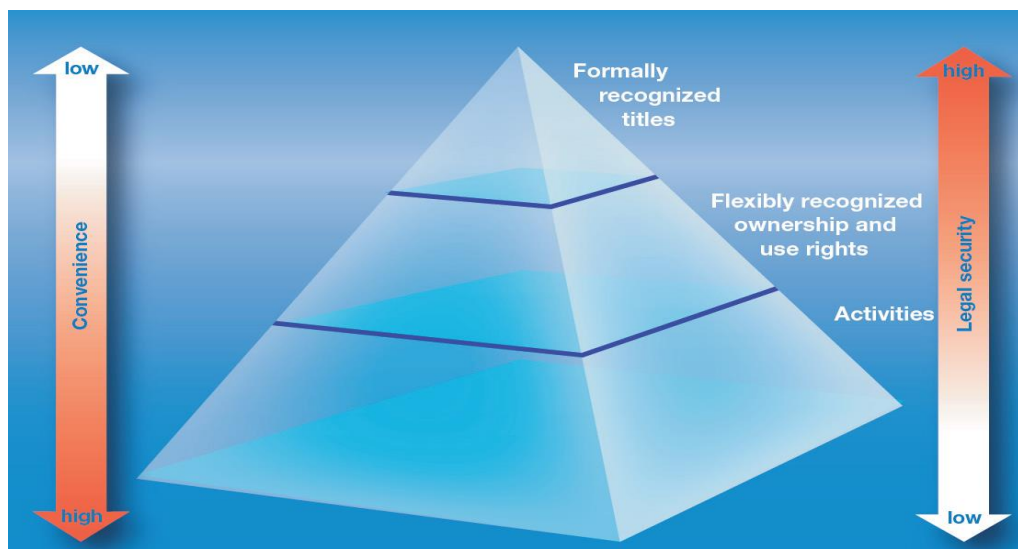
*Monitoring & adaptive management under the EIA Directive. Part 6 considerations used in some Member States.

KHV irányelv: biodiverzitás figyelembe vétele
Az EUMSZ 191. cikk, környezeti károk megelőzése
Az Európai Bíróság ítéletei
Az élőhelyvédelmi és madárvédelmi direktívák rendelkezései
EU Biodiverzitás stratégiája 2. célkitűzés

PI. vizekbe történő beavatkozások

- PES rendszerek: Payments for Ecosystem Services – (PES scheme)
- adók, használati díjak, járulékok: takarékos erőforrás használat
- támogatási rendszerek, egyéb ösztönzők: önkéntesség
- kvóta-kereskedelem
- egyebek

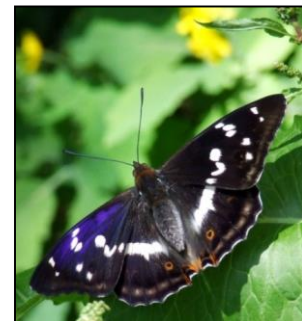
Milyen megoldást alkalmazunk?

AZ EREDMÉNYEK BEÉPÜLÉSE A 3. NEMZETI BIODIVERZITÁS STRATÉGIÁBA (NBS)

A természetvédelem országos programja

- 1. és 2. célkitűzés: Az állapotértékek segíthetik a **jó állapotú területek, valamint a fejlesztési célterületek lehatárolását.**
- 8. célkitűzés: A **beporzók védelme, a beporzás, mint ökoszisztéma-szolgáltatás fenntartása, illetve helyreállítása.**
- 9. célkitűzés: Az **ökoszisztémák klímaszabályozásban játszott szerepének megőrzése és erősítése, valamint a klímaváltozással szembeni ellenálló képesség javítása a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében.**
- 16. célkitűzés: Az **ökoszisztémákra vonatkozó szabályozás integrálása az érintett ágazati szakpolitikák döntési folyamataiba.**

Ágazat-specifikus, integrációt segítő eszközök kidolgozása:

- *Országos ökoszisztéma-térkép,
ökoszisztéma-értékelés és ökoszisztéma-
szolgáltatás értékelés*
- *Országos ökoszisztéma-szolgáltatás alapú
zöldinfrastruktúra-térkép*
- *Ágazat-specifikus módszertani útmutatók*

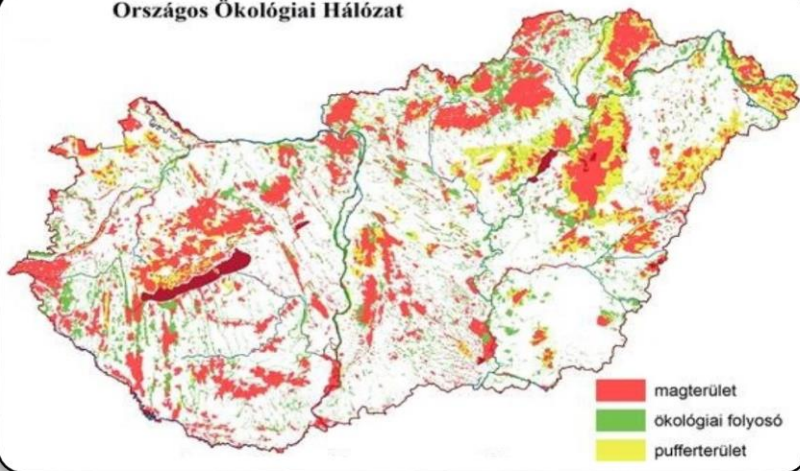

Természetvédelmi célkitűzések ágazati INTEGRÁCIÓJA

- Területrendezési tervek és településrendezési eszközök;
- Országos Ökológiai Hálózat - *az ország területének 36,6%-a, a védett természeti területeket is magában foglalva*
- Ágazati tervezés (vízgyűjtőgazdálkodási terv, erdészeti tervezés stb.);

Új megközelítések: zöldinfrastruktúra, ökoszisztéma-szolgáltatások

Országos Ökológiai Hálózat

Természetvédelmi célkitűzések közvetlen MEGVALÓSÍTÁSA

- Országos jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési tervei
 - *Jogsabállyal kihirdetett terv 193 területre (60 000 ha ~ 7,1%);*
- Natura 2000 területek fenntartási tervei:
 - *377 terv készült el, a területek 72%-a rendelkezik tervvel;*
- Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv (finanszírozás):
 - *A 2021-2027 időszakra szóló terv közzététele megtörtént, az EB jóváhagyására vár;*

INTÉZMÉNYI HÁTTÉR (2018. DEC. 31.)

A természetvédelem országos programja.

1	Agrárgazdasági Kutató Intézet	Gazdaságfejlesztési, kutatási feladatok, szaktanácsadás	A földművelésügyi miniszter által kiadott 40.471/1991. (XII.23.) létesítő határozat	–	AKI és a NAIK tekintetében felkérték az MTA elnökét,
2	Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ	Kutatási-fejlesztési és innovációs programok kidolgozása és végrehajtása	Az állam tulajdonában álló egyes agrárkutató gazdasági társaságok állami feladatellátásának központi költségvetési szerv által történő átvételéről szóló 385/2013. (XI. 7.) Korm. rendelet	–	továbbá az EMMI, FM, Miniszterelnökség miniszteré, hogy vizsgálja meg és készítsen intézkedési tervet az agrárkutatás jövőjéről
3	Haszonállat-Génmegőrzési Központ	Haszonállat-génmegőrző és-tenyésztő tevékenység folytatása	Alapító okirat száma: IfPF/11/2/2015	–	-
4	Növényi Diverzitás Központ	Országos szántóföldi- és zöldségnövény génbank gyűjtemények fejlesztése, megőrzése	Alapító okirat száma: IfPF/11/1/2015.	–	-
5	Herman Ottó Intézet helyett	Agrár- és gazdaságfejlesztési feladatok, szaktanácsadás, felnőttképzés	A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet	Herman Ottó Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Herman Ottó Intézet megszűnt, feladatait a Herman Ottó Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság látja el
6	Földmérési és Távérzékelési Intézet helyett	Ingatlan-nyilvántartás informatikai rendszereinek üzemeltetése, földmérési jelek fenntartása	A földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet	Budapest Főváros Kormányhivatal	Jogutódlással megszűnt
7	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal helyett	Uniós támogatások kifizetése, ellenőrzése	A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet	fővárosi és megyei kormányhivatalok-MÁK	a) kifizető ügynökségi tevékenységét a Magyar Államkincstár látja el; b) az MVH megyei kirendeltségei a fővárosi és megyei kormányhivatalok
8	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal helyett	Élelmiszerlánc-felügyeleti, növény-termesztési és állattenyésztési hatósági feladatok	A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról szóló 22/2012. (II. 29.) Korm. rendelet	fővárosi és megyei kormányhivatalok	Jogutódlással
9	Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség helyett	Környezet- és természetvédelmi hatósági feladatok	A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet	Pest Megyei Kormányhivatal-AM szakértői feladatok tekintetében _	Hulladékok tekintetében – ITM
10	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet helyett	Nemzeti földvagyon hasznosítása	A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény	AM	a központi szervének az FM-be történő beolvadásával, területi szervei megszüntetésével – megszűnik
11	Országos Meteorológiai Szolgálat	Meteorológiai rendszerek üzemeltetése, adatok gyűjtése, rendszerezése	Az Országos Meteorológiai Szolgálatról szóló 277/2005. (XII. 20.) Korm. rendelet	–	

...hogy élni tudjunk a természet adta
lehetőségeinkkel

**MOTTÓ: A TÁRSADALMI KÖRNYEZET „HÍVJA ELŐ” A JOGOT, BIZTOSÍTJA
MŰKÖDÉSÉNEK FELTÉTELEIT, ÉS ANNAK VISZONYAIBAN REALIZÁLÓDNAK
KÖVETKEZMÉNYEI - KARL RENNER**

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

ökoszisztéma-
szolgáltatások
a természet ajándékai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE